

MISSZIÓI LAPOK.

Evangélikus egyházi, bel- és külmisziói havi folyóirat.

Felelős szerkesztő és kiadó:

Scholtz Ödön, evangélikus lelkész,

Ágfalva (Sopronmegye),

kihez a lap szellemi és anyagi részét illető összes közlemények küldendők.

Előfizetési ár egész évre 5 korona.

Egyes szám ára 50 fillér.

Hirdetések egyezség szerint számíttatnak.

„Az Úrnak angyala pedig szóla Filepnek, mondván: Kelj fel és menj el dél felé, a járatlan úton, mely Jerusálemből Gáza városába megyen alá. — Ő annakokáért felkelvén elméne; és ime egy szerecsen főember, Szerecsenország királynéasszonyának, Kandakesnek komornyikja, ki minden gazdagságával bir vala, és ment vala Jerusalembé imádkozni, megyen vala haza, ülven az ő szekérében és olvassa vala Ésaiás prófétát.“ Csel. 8, 26-28.

Két utas megy ott, a Jerusálemből Gázába, a filiszteusok régi városába vivő uton. Az egyik egy gazdag főember, „Szerecsenország királynéasszonyának, Kandakesnek komornyikja, ki minden gazdagsággal bir vala“, de aki minden gazdagsága mellett is vágyott a földi javaknál sokkal drágább kincsek, az égnek kincsei után. Ime, most is oda volt Jerusalembé imádkozni. Sőt mikor hazafelé utazik, szekérében ülven előveszi szent könyvét és olvassa abból Ésaiás prófétát. Ugy óhajtaná megérteni e nagy prófétának Jézus szenvedéseiről mondott jóslószavait. — Azért mikor odaérkezik hozzá az Úrnak küldöttje, Filep, örömmel hallgatja annak magyarázatát; hitre gyulad Jézus iránt; megkeresztelkedik, hogy ezentul lélekben és igazságban imádja Istent és örököse lehessen Isten országának. Így az a járatlan út, melyen haladt, melyen az Úr apostolával találkozott, égbevivő út lett számára.

Oh, mennyi tunulság rejlik e kis történetben, — különösen a mai anyagi világban — gazdag és szegény számára.

Vajha minden gazdag ember, földi java mellett, keresné az égi kincseket is, „mert mit használ valakinek, ha mind e világot megnyeri is, ha az ő lelke megbüntettetik“ (Máté 16, 26). A földi

javak mind elmaradnak az embertől a sirnál. És jaj annak, aki csak ezekre épített; elvégre szegény lesz, szegény az Isten országára. Az ilyen gazdagra áll az Írás szava, hogy „könnyebb a tévének a tű fokán általmenni, hogynem a gazdagnak Isten országába bemenni“ (Luk. 18, 25). De amely gazdag hálás Isten iránt, féli az Urat életének minden idejében, javaiból áldoz szent célokra, jót tesz az Urnak kicsinyeivel, segíti építeni Isten országát benn és künn, az gazdag már a földön és gazdag lesz az égben.

És vajha a szegény ember ne csak a testi kenyér miatt aggódnék, ne csak a mindennapi kenyeret keresné, hanem a lélek eledelét is éhezné és a lélek kenyéréért is futna, megkettőztetett futással. Hiszen megparancsolta Jézus: „keressétek először az Istennek országát és annak igazságát és a többiek megadának nektek“ (Máté 6, 33). Oh, akik e parancsot megtartják, azokat a gondviselő Isten nem felejt el, hanem gondot visel rájuk, táplálja és ruházza őket, inkább mint az égnek gond nélkül élő madarait és a mezőnek ékesen öltözködő liliomait.

Gazdag és szegény jártában-keltében vigye magával a Bibliát és olvassa azt, benne Ésaiást is. — „Tudakozzátok az Írásokat, mert nektek úgy tetszik, hogy azokban örök életetek legyen; és azok, amelyek én rólam bizonyosságot tesznek“ (János 5, 39).

És te másik utas, Jézusomnak küldöttje: Filep! örömmel nézem szent vándorlásodat, melyen üldöztetéstől, veszélytől nem félve, hiveket szerzel a Megváltónak, előbb Samária földjén, most meg itt a járatlan uton. Üdv neked apostoli munkádért.

Rokonszenyvel kísérlek titeket is, választott szolgái az én Uram Jézusomnak. Áldás szálljon reátok, kik fényes templomokban vagy egyszerű imaházakban prédikáljátok az Urnak tiszta evangéliomát és sokak számára teszitek e földi vándorutat ama mennyei Jerusálembé vivő uttá.

Rokonszenyemmel és imádsággal kísérlek titeket is, evangéliomi hittérítők, kik ott a messze idegenben sokszor igazán járatlan utakon jártok, és megküzdve száz veszedelemmel, teljesítitek Krisztus Urunk parancsát: „Elmenvén, tanítsatok minden népeket, megkeresztelvén őket az Atyának, Fiunak és Szent Léleknek nevében“ (Máté 28, 20).

Mesterházy Sándor.

A theol. akadémiák és az egyház kölcsönhatása egymásra*).

Tételek.

1. A theologiai akadémiák és az egyház kölcsönhatása egymásra olyan tény, amely kétségbevonhatatlan; ha a kölcsönhatás kérdése mégis fölmerül, nyilvánvaló, hogy az akár az egyik, akár a másik részen nem biztosítja az ügy érdekében kívánatos eredményt.

2. A theologiai akadémiáknak és az egyháznak ügye hazai egyházunkban egymástól elválaszthatatlan: a theologiai akadémiák, mint az egyház lelkészeinek képzésére rendelt intézetek, az egyház szolgálatában állanak, s ezért az egyháznak nem *mellérendelt*, hanem *alárendelt*, habár az ügyet, melyet szolgálnak, tekintve, legélethevágóbb intézményei.

3. A theologiai akadémiák eszerint, mint az egyháznak alárendelt intézményei, annak isteni rendelésen alapuló és a tapasztalat útján nyert fogalma alá esnek: „Est autem ecclesia congregatio sanctorum, in qua evangelium recte docetur et recte administrantur sacramenta**“ (Conf. Aug. VII. 1.). A theologiai akadémiák tanárainak, amennyire ez emberek ítélete előtt is nyilvánvaló (1. Máté 7, 16), a congregatio sanctorum-, a szentek gyülekezetéhez kell tartozniok. A mi viszonyaink között ezért elengedhetetlen követelményként kellene felállítani azt az elvet, hogy theologiai tanárságra csak olyan egyének hívhatók meg, akikről a theologiai tudományban tanusított jártasságon kívül, föltehető, hogy ők a „szentek gyülekezeté“-hez tartoznak, ami az egyház szolgálatában már korábban teljesített munkásságuk alapján volna megítélhető. Hogy ez esetben a theologiai tanszékeknek betöltése csakis meghívás és nem választás útján történék, azt hiszem, a dolog természetéből folyik.

4. A theologiai akadémiáknak hivatása, hogy az egyháznak leendő lelkészeit úgy neveljék, hogy azok majdan az egyház szolgálatában annak épülését hathatósan előmozdítsák, azaz képesek legyenek az evangéliom igaz tanítására és a szentségek helyes kiszolgáltatására. Ezért megkívánható, hogy az akadémiák tanárai az evangéliom tanításában nemcsak a kellő tudományos jártasságot, hanem azt az alázatos meghajlást is tanusítsák, mely azt, mint Istennek igéjét, részünkről, bűnös emberek részéről megilleti.

5. A *recta doctrina* (igaz tan), melyet az egyház minden szolgájánál megkövetel, természetesen a theologiai akadémiák tanáira is tartozó követelmény. Nem mintha az egyház feltenné, hogy a hitvallási iratokban

*) A vasi felső egyházmegye lelkészi értekezletének elnöke, Stettner Gyula esperes, engem bizott meg a dunántúli püspöki kérdőpontok között harmadik helyen álló kérdést illetőleg vélemény nyilvánításra. A fenti tételekben ennek a megbízásnak kívántam megfelelni.

**) „Az egyház pedig a szenteknek gyülekezte, melyben az evangéliom igazán tanítatik és helyesen szolgáltatnak ki a szentségek.“

foglalt tanok a szentírásnak és Isten ígéjének tekintélyével bírnának, de megkövetelheti, hogy az ő közösségében tapasztalt tények az egyesnek részéről méltánylásban részesüljenek s ne szorítottassanak háttérbe a tudományos (?) „ujságok beszélésében és hallásában való foglalatosság“ (Ap. csel. 17, 21) által. Ezért az egyház köteles ügyelni a felett, hogy az akadémiákon nyújtott tudományos kiképzés a theologia hallgatóit nemcsak a tudomány, hanem a hit ismeretében is gyarapítsa.

6. A tudományos képzés terjedjen ki mindarra, ami a hazai viszonyok között az egyház egészséges és életteljes fejlődése tekintetéből szükséges. Itt csak azt az elvi kijelentést tehetjük: minél alaposabb és behatóbb a lelkészek theologiai műveltsége, annál nagyobb hasznát veszi annak az egyes egyházközség valamint az egyháznak közössége is.

7. A theologiai akadémiáknak a közegyház életével szoros összefüggésben kell állaniok. Ezért a theologia hallgatóinak kötelességévé tétessék, hogy az akadémia székhelyén az egyházközség istentiszteletein résztvegyenek. Az egyházi élet megnyilatkozásaira figyelmüket felhívni, őket az akadémia székhelyén gyakorolt belmissziói munkásságban való részvételre buzdítani, a theologiai tanároknak kedves feladatát képezze. Ellenben ugy egyházi, valamint paedagogiai szempontból nem helyeselhető, a theologiai akadémiák által követett az az újabb szokás, hogy a főiskola hallgatói vidéki gyülekezetekben rendezett ünnepélyek alkalmával vendégszerepelnek.*)

8. Kívánatos azonban, hogy a theologiai akadémiák tanárai, akik hivatásszerűleg foglalkoznak a theologiai tudománnyal, ezen foglalatosság eredményeit időről-időre ugynevezett szünidei tanfolyamok rendezése útján a hivatalban álló lelkészekkel is közöljék, ami által nemcsak a tudomány és az egyházi élet közötti kapocs válna szorosabbá, hanem a lelkészeknél a theologiai tudományban való oly igen szükséges továbbképzés egyuttal hathatós támogatást nyerne.**)

9. Ha mindedig csak arról szóltunk, amit az egyház a theologiai akadémiáktól várhat és követelhet, úgy azon eljárásunk nemcsak arra vezethető vissza, hogy mi, kik a gyakorlati élet terén szolgáljuk az egyházat, a theologiai akadémiáknak erre a térre gyakorolt hatását ítéltjük meg leginkább, hanem egyuttal arra is, hogy erős meggyőződésünk szerint a theol. akadémiák abban az esetben, ha a fent vázolt követelményeknek megfelelnek, nemcsak a lelkészek körében találnak majd egyes szószólókat, hanem az egész egyház karolja fel őket; tanáraiknak ügyét a maga ügyé-

*) A theologiai hallgatók a gyülekezeti életet ez uton csak alkalmoszerű felbuzdulásában tanulják ismerni, pedig a csendes és nyugodt fejlődés, amint Isten ígéje nyomán fakad, ettől a „lelkisedéstől“ lényében eltérő. Hozzá az ünnepélyből esetleg remélhető lelki hasznót, az ünnepélyt legtöbb esetben követő testi vendégség akárhányszor megsemmisíti.

***) Aki ebben a tekintetben az egyházi lapokban és gyűléseken megnyilatkozó szellemet figyelemmel kíséri, az akárhányszor szégyenkezni kénytelen lelkészeinknek theologiai tehetetlensége felett. A nyilvánosságra lépő lelkészeink pedig a theologiai képzettség ezen alacsony fokán aligha állanak egyedül.

nek tekinti és megértvén az anyagiakat illető jogos követeléseiket azoknak is meg fog felelni. Ebben a tekintetben egy speciális tényre kívánok utalni. A dunántúli egyházkerületnek 1906. évre szóló pénztári kimutatása „theologiai pénztár“ cím alatt a „könyvtári költség“ tételben 401 K 64 fillért mutat ki. Aki csak egy kevéssé érdeklődik a theologiai tudomány iránt, az esodálkozással tekint erre az összegre: mert ilyen könyvvásárlási összeg mellett a theologiai akadémiának tudományos színvonala, ha az egyes tanárok magánpénztára iránti méltánytalan követelést nem támasztunk, kell hogy alábbszáljon. Ebben az ügyben az egyházkerületek, illetőleg az egyetemes egyház iránt a leghatározottabb formában azt a követelést kellene kifejeznünk, hogy a theologiai akadémiák könyvtárainak gondozása terén tanusított ezen méltánytalan és mostoha magatartáson okvetlenül változtasson s utaljon ki a theologiai akadémiákon képviselt szakok szerint az illető szaktanárok rendelkezésére egy évenként folyósítandó nagyobb összeget, melynek igénybevételével a theologiai könyvtárak a tudomány színvonalának megfelelő gyarapításban részesíthetők.)*

Beyer Theophil.

Kék kötényben.

(Hittanhallgatóink figyelmébe.)

A nagy természetben új életre kel minden, fű, fa virágzik, madárdal hangzik, vége a hosszú téli álomnak. Husvét ünnepe is azt hirdeti évről-évre a hívő léleknek, hogy az élet diadalmaskodott a halál felett; hirdeti, hogy az élőket ne keressük a halottak között. Nagypénteken és husvéten nyilvánult az isteni szeretet legtökéletesebben. E két nap alatt értjük csak meg igazán mit jelentenek e szavak: „ugy szereté Isten e világot, hogy az ő egyetlen szülött fiát adná, hogy minden valaki hiszen ő benne, el ne vesszen, hanem örök életet vegyen“. Azt is megértjük, „hogy nem azért bocsátá az Isten az ő fiát e világra, hogy kárhoztassa e világot, hanem hogy megtartassék e világ ő általa“. Miután Istennek ezen végnélküli szeretetét látjuk a világ iránt, azt is megértjük most már: „Az Isten szeretet és aki a szeretetben marad, az Istenben marad, és az Isten abban“.

Vajjon kiesoda maradt ebben a tökéletes szeretetben? Nemde Jézus. Egész élete nem egyéb, mint önfeláldozó szeretet. Tanítványainak, követőinek is meggyagyta az önfeláldozó szeretet gyakorlását, mondván: „amint én szerettelek titeket, ugy szeressétek ti is egymást“, „példát adtam nektek, hogy amint én cselekedtem veletek, azonképen cselekedjetek ti is“. Hogy mikép cselekedett, s mikép kell tanítványainak cselekedniök, azt a következőkből látjuk:

*) Szerény nézetem szerint egy-egy akadémia részére — az eddig évek hosszú során át tartó, majdnem pótolhatatlan mulasztást véve tekintetbe — az egyes tudomány-szakokra szóló (t. i. 1. ó- 2. újszövetségi írásmagyarázat, 3. egyháztörténet, 4. hit- és erkölestán, 5. gyakorlati theologia) évi 500—500 korona, összesen tehát 2500 korona költséget kellene egyelőre ily címen előirányozni, mely összeg előirányzásával a leg-szerényebb követelménynek felelnék meg.

Husvét ünnepe előtt pár nappal egy házban együtt láttunk vaesorázní 13 embert. A vacsora után az egyik felemelkedik közülök, egy kendőt köt maga körül, vizet tölt egy medencébe s kezdi a 12-nek lábát mosni s megtörölni. Aki ezt tette, csak azért tette, hogy példát adjon a 12-nek, hogy a megalázkodás nem szégyen. Tizenegyen hallgatagon türik, hogy lábaikat mossa az, kinek ők alárendeltjei; az egyik azonban azt mondja: „Uram az én lábaimat soha meg nem mosod“, de megtudván urától miért történik ez, szívesen beleegyezett. Jézus ezen tette feledhetetlenül ott lebegett tanítványai szeme előtt. Ama éjszakán megtanulták, mikép kell az embernek magát megaláznia a felebaráti szeretet gyakorlásában; megtanulták azt, hogy a szolga nem nagyobb az ő uránál, s nem szabad szégyenleniök az ő példáját követni. Ama éjszaka óta, számosan követték a mester példáját s kötényt kötöttek maguk elé, hogy támogatásra szoruló felebarátaiknak szolgáljanak. Az apostolok idejétől fogva a mai napig, száz meg száz, ezer meg ezer, azon férfiak s nők, diakonusok s diakonisszák száma, kik életüket szenvedő embertársaik szolgálatában töltik el.

Lássuk közelebről, mi is tulajdonképen a diakonia? Röviden azt felelhetjük, hogy Jézus példájának követése. Mivel a diakonia nem elméleti dolog, hanem nagyon is gyakorlati, azért nem elméletből, hanem gyakorlatból akarok egyet-mást elmondani. Mivel pedig hittanhallgatóink figyelmébe ajánlom ezen sorokat, azért szem előtt tartom azt az igazságot: Jó ha a theologia a diakoniával karöltve jár.

Ha az ember valami fontosabbat akar tenni, akkor rendesen tanultabb, tapasztaltabb, idősebb embernek tanácsát kéri. Ha hosszabb, ismeretlen utra indul valaki, akkor bizonyára olyanhoz fordul felvilágosításért, ki már megtette ezen utat. Így tettem én is. Szándékom volt ismereteket, tapasztalatokat szerezni s az elméleti theológiát a gyakorlatban látni. Egy derék professzorommal közöltem szándékomat s kértem tanácsát. Most is hálás vagyok tanácsáért, mely az volt, hogy menjek Bethelbe, ott láthatom s tapasztalhatom, mikép valósul meg ama krisztusi parancs: „Szeresd Istent s felebarátodat“ a gyakorlati életben.

Sok szép elméletet hallgat az ember négy éven át a theológián; sok gyönyörű eszmét vetnek el az éhező s szomjuhozó lélekbe. Sok ifju Thimoteus szive hevesebben dobog annál a gondolatnál, hogy ő majdan az Ur, a leghatalmasabb lénynek, szöllőjében dolgozhatik; hogy majdan hirdetheti a szeretet evangéliumát, hogy bűnös lelkeknek az örök szeretetet s a bűnbocsánatot hirdetheti. Nagy idealizmussal, lelkesedéssel gondol arra, mikép fogja egykor megvalósítani eme krisztusi szavakat: „Amit cselekedtetek egygyel az én kicsiny atyámfiai közül, én magammal cselekedtetek.“ Ilyen nemes gondolatokkal, szép eszmékkel megrakodva lép ki a theologus az életbe, hol az eszméket most már szeretné meg is valósítani; szeretne üdvözítőjének igazán szolgálni. Igen sok fiatal kezdő azonban az ideális eszméket csak nagy-nagy küszködéssel tudja megvalósítani, vagy egyáltalában nem valósíthatja meg, szárnyaszegetten kénytelen belátni, hogy más az elmélet s más a gyakorlat. Rájön, hogy könnyebb valamiért lelke-

sedni, tűzbe jönni, nemes célokat kitűzni, mint ezt az életben, a gyakorlatban megvalósítani.

Az öreg Bodelschwingh, a theologiai ismeretekkel, idealizmussal, lelkesedéssel megrakott fiatal Timóteusoknak alkalmat nyújt Bethelben, hogy hivataluk, lelkészkedésük megkezdése előtt egy kis bepillantást szerezhessenek maguknak a gyakorlati élethez, hogy gyakorlatilag sajátíthassák el az évenként át hallgatott „gyakorlati teológiát“. Minden candidatus theologust befogad telepére diakonusnak, hol a diakonia minden ágát megismerheti. Alkalmat nyújt a fiatal kezdőknek arra, hogy Krisztus iránti szeretetüket, Isten országa iránti lelkesedésüket kipróbálhassák s bizonyíthassák.

Jézus vallása a szeretet vallása s ezt a szeretetet tettekkel kell bizonyítani. Hol van a theológián arra alkalom, hogy a sok szép elméletet mindjárt gyakorlatilag is megvalósíthatná a theol. ifjuság? Pedig sokak szívében él a vágy, viszont szolgálatot tenni Annak, Ki életét áldozta fel érettük. Akiknek szívébe bevilágított az evangéliom világossága s Krisztus bennük alakot öltött, kik elnyerték bűneik bocsánatát Jézus által, s halájukat a szeretet gyakorlása által akarják kifejezésre juttatni, azok vajjon hol valósíthatják meg szívük benső vágyát, ha nem a belmisszió terén, hol oly sok munka van s oly kevés az arató? Ez az a tér, hol személyes közreműködéssel, a kötény felkötésével szolgálhatnak testvéreiknek, üdvözítőjük példáját követve. Az ifjui vallásos szív eme tettvágyának akar Bodelschwingh alkalmat adni, midőn candidatus theologusokat fogad telepére diakonusok gyanánt.

Mily módon tehet az Ur Jézus iránti szeretetből dolgozni akaró ifju theologus szíve sugallatának eleget, ha Bethelben, a belmisszió ezen virágzó mezején mint diakonus van alkalmazva? Mi az a munka, mely a diakonusra Bethelben vár? Azt legjobban úgy tudhatjuk meg, ha megfigyeljük egy diakonusnak napi s éjjeli foglalkozását.

Lépjünk be reggel 6 órakor egy házba, hol 40—50 beteg lakik. Belépve éppen látjuk, amint egy kék bluzos s kék kötényes diakonus hálóteremről-hálóteremre menve jár s költögeti az alvókat. Némelyik haragudva fogadja a diakonus barátságos „jóreggelt“-jét, mert még szeretne aludni, egy másik bevárja, míg ágyához ér a diakonus, s akkor a szíves felkeltésért oldalba rugja vagy leszamarazza. Egy néhány beteg már felkeltés ideje előtt felkelt s künn a folyosón vagy a kert friss levegőjén sétál. A diakonus sorra járván a hálótereket, most a maga szobájába megy s azt rendbehozza. Ágyát megveti, a szobát kisöpri s mire ez megtörtént, már harangszó szólítja a ház lakóit közös reggelire. Reggeli után ki-ki napi foglalkozásához lát. A diakonus seprűt, lapátot, vedret, suroló kefét, ablakmosó szivacsot fog és siet a betegek szobáit kisépíteni, felsurolni, ablakokat tisztogatni s a butorokról a port letörölni, hogy mire délben a betegek az egyes műhelyekből, kertből, mezőről visszajönnek, szép rendben találják szobájukat. A fekvő betegeket pedig a diakonus megmosdatja, felöltözteti, megeteti s általában úgy szolgálja ki, mint édes anya a gyermekét. Lassanként elközeledik az ebéd ideje. A betegek szobáikba jönnek s jóleső örömmel nézik,

ágyaik milyen szépen meg vannak vetve, a szoba kiseperve, a köpöcsésze friss vízzel megtöltve, ablak fényesre tisztítva Ebédre csengetnek. Ki-ki megszokott helyére ül; a diakonus evés előtt s után hangosan imádkozik. Étkeznek; egyszerre csak összeesik az egyik, állati hangokat hallat, jobbra-balra üt, lábaival rugdalózik; a diakonus segítségére siet, felemeli más betegek segítségével, kerevetre fekteti s mellette állván, tehetetlenül nézi, mint fuldoklódik az ételmaradékoktól sokszor félóra hosszat a szegény epileptikus. Alig hogy ezt a beteget elhagyhatja s folytathatná az evést (ha ugyan még van étvágya), összeesik egy másik beteg, hasonló tünetek között, mint az első. A diakonus egész nap ügyel a betegekre, velük dolgozik, ha ideje engedi, mindig velük étkezik, velük alszik, hogy éjjel segítségére lehessen azoknak, kiket rohamuk az ágyból kivet vagy a falhoz vág, ug hogy sokszor karjuk vagy lábuk törik.

Ebéd után egy ideig társalognak egymással, egyszerre egy gyöngyörű erőteljes epileptikus férfi összeesik, de oly szerencsétlenül, hogy fejét az asztal sarkába vágja s egy tiz centiméternyi hosszú sebet ejt rajta. A diakon hamar előszedi az orvosi műszereket, melyek minden házban vannak, hogy az első segélyt lehessen nyújtani. A seb körül lenyirja a haját; a sebben levő hajszalakat finom csipesszel kiszedi, karbolla kimossa s vattával gyöngéden beköti a szerencsétlen beteg fejét s biztató megnyugtató szóval ágyába fekteti; ugy engedelmeskedik a megsebesült férfi, mint a kis gyermek. A diakon hordágyat kerit s azon a telep kórházába szállítják a megsebesült beteget, mert orvosi kezelésre szorul. Jelentést tesz a Hausvaternek az esetről s ismét más dolog után lát.

Ugyanis várja őt már öt-hat ifju s egy két férfi, hogy megnyirja őket. A cand. theol., az ujdonsült diakon, először nagyot néz, ő a theologus ilyesmit is tegyen? de mikor oly szeretettel kéri, mit tehetne mást, mint hogy vállalkozik a borbélyi tisztre s megnyirja betegeit ugy a hogy éppen tudja. Ha aztán a tükörben nézik magukat s látják, hogy „grádicsos“ lett a haj, akkor van méltatlankodás s még bocsánatot is kérhet az ügyetlen borbély.

Betegségük magával hozza, hogy igen ingerlékenyek, s többször megtörténik, hogy összekapnak. Ilyenkor ismét a diakon az, ki a békebíró szerepét játsza s böles Salamoni ítéletet kell hoznia, hogy mindkét sértett legyen elégedve.

Szombatonként fürdőbe megy Bethel minden jární tudó beteg lakója a diakon vezetése s felügyelete alatt. Ott fürösztí, vetkezteti, öltözteti betegeit, kissé megmassirozza őket s azok oly boldogan, megelégedetten mosolyognak feléje s hálásak gondos, szeretetteljes ápolásáért.

A napi munka után nyugalomra vágyódnak, várakoznak a vacsorára, miközben a diakon velük beszélget, tréfál, mesél, vagy komolyan int egyeseket. Vacsora után áhitatos csend lesz egyszerre. Mindegyik tudja már, hogy bibliamagyarázat lesz, melyet a Hausvater tart, de ha van theologus diakonja, akkor ez is tartja itt-ott (ottlétem alatt én is tartottam). Áhitattal figyelnek minden szóra, különösen a lelki szegényekről, betegekről, fáradtakról, megterheltekről szóló ígét szeretik hallgatni. Oly boldogok akkor,

hogy nekik is van egy kincsük, melyet senki el nem vehet tőlük, s e kincs : a mennyeknek országa.

A lefekvés ideje is elérkezik, ki-ki nyugalomra megy. A diakon még egyszer végig vonul minden szobán, megnézni vajjon rendben van-e minden, s akkor ő is nyugalomra hajtja fejét, de előbb még hálát ad a mennyei atyának, hogy egész nap vele volt munkájában, hálát ad, hogy adott neki szeretni, megalázkodni tudó szívet és erőt a kicsinyes, az alantas munka elvégzésére. Magát s betegeit Isten oltalmába ajánlva elalszik, hogy néhány óra múlva ismét felkeljen éjjeli körjáratra, megnézni hogy mindenki helyén van-e, nem történt-e valami; nincs-e halott, mert az minden pillanatban lehetséges az epileptikusok közt. Ha van halott, akkor mindjárt telefonhoz siet, az asztalos műhelyből koporsót kér s gondoskodik, hogy a halott a koporsóba tétessék s a temető kápolnájába vitessék.

Ez a diakonnak foglalkozása, nagy vonásokban ecsetelve. Ez az a munkatér, hol a szívében élő Krisztus iránti szeretetet gyakorolhatja, hol hite cselekedetekben nyilvánulhat.

Mire való azonban a theologusnak, a diakoniának, ezen lealacsonyító, megalázó foglalkozása? Mire jó ez? „Sok mindent elbir a természetem, de ezt a szolgálatot mégsem bírná el“, mondotta néhány hittanhallgató, kiknek egyet-mást elmeséltem tapasztalaimból. Sokan úgy is gondolkoznak, nem azért tanultak teológiát, hogy szobákat seperjenek, suroljanak, ágyakat vessenek, betegeket etessenek, fürösszenek stb., ez már túl nagy megalázkodás volna, ez már nem theologushoz illő.

Helyes az ilyen gondolkodás? Nem. Ha igazán él a lélekben a Krisztus-iránti szeretet, úgy ez a szeretet legyőzi a gyenge természetet, s a fennhéjázó, magát megalázni nem tudó gondolkozást. Ez az alantas szolgálat képezi a próbakövet, melynél elválík, mennyire igaz a Jézus iránti szeretet; melynél megtudja ki-ki megtudná-e magát úgy alázni, mint Jézus a lábmosáskor aláta meg magát. Itt elválík, vajjon tudjuk-e legnyomorultabb embertársunkat úgy szeretni, mint saját énünket. Az igazi szeretet nem nézi sem a személyt, sem a megalázó munkát, hanem segédkezet nyújt. Ahol azonban arról van szó, hogy szeretetet kell gyakorolni, vajjon ott hátra maradhat-e a theologus? Vajjon nem-e éppen neki, ki egykoron a szeretet evangéliomát fogja hirdetni, kell jó példával előljárni! Rossz theologus lehet az, ki ura üdvözítője iránti szeretetből nem tudna alázatos szívé lenni. Akiben nincsen önfeláldozó, megalázkodni, szolgálni tudó szeretet, az ha angyalok nyelvén szólna is, mégis csak zengő érc s pengő cimbalom.

Van-e a theologusnak a diakoniából valami haszna? Van. Sok mindent megtanul érteni, amit előbb nem értett. Az eszmék, melyek eddig holt töké voltak, most a gyakorlatban élni kezdenek. A szeretet, hűség, türelem, s önfeláldozás, melyek pusztá fogalmak voltak eddig, azok most a gyakorlatban testet öltenek, valósággá lesznek. Az alantas foglalkozás pedig új látókört nyit meg a theologus előtt, theologiai kérdéseket juttat eszébe. Ha a körülötte levő betegeket szemléli, eszébe jut e kérdés: Mi is az ember?

Amilyenek ezek a gyámoltalan betegek. olyanok mi is lehetünk rövid idő múlva, mert az ember olyan mint a virág, mulandó!

Ha a diakon jobban megfigyeli a betegeket, azt is látja, hogy van bennük Istenfélelem, Jézus iránti szeretet, s hálaérzet, s hogy az örök életre vágyódnak. Itt az a theologiai gondolat jut eszébe: Az ember lelke halhatatlan. Ha a szerencsétlen betegeket más emberekkel hasonlítja össze, ismét egy theol. kérdés előtt áll, melyre feleletet keres: Miért kell annyi ártatlan embernek oly sokat szenvedni, míg sok gonosz ember egészséges, gazdag? A diakonia lépten nyomon theologiai kérdést állít a szemlélő elé. Amit a theologia elméletben tanít, azt a diakonia a gyakorlatban valósítja, s ha a theologus arra vállalkozik, hogy mint diakonus szolgálja egyideig üdvözítőjét, úgy theologiai tudása s látköre csak mélyebbé, szélesebbé lesz.

Fiatal Thimotheusck! Egyházunk leendő lelkészei! különösen nektek szólok. Húsvétet, az élet diadalünnepét ünnepeltük nem régen. Intsen ez az ünnep titeket is arra, hogy az élő keressetek, a Jézus Krisztust. A theologiai tudomány különféle ágai elméletben megmutatják nektek az utat, mely Isten országához, Jézushoz, Istenhez vezet. A diakonia sokféle ága is ugyanazt az utat mutatja, csak hogy a valóságban, az életben. Saját érdekekben kérlek mindnyájatokat, kik lelkesedni tudtok a nemesért, magasztosért, párosítsátok az elméletet a gyakorlattal, a theológiát a diakoniával. „Örvendj ifju a te ifjuságodnak“ mondja Salamon. Örvendj ifju Thimotheus, hogy van alkalmad ifjuságodat úgy kihasználni, hogy nyugodt lelkiismerettel állhatsz majdan ítélő bírád előtt. Kérdezlek ifju barátom, nem volna-e kedved most a nyári szünidő alatt az elméletiek után, a gyakorlati theológiát végezni? Nem volnál-e hajlandó „kék kötényben“ megismerkedni az önmagát megalázni tudó szeretettel, a diakoniával?

Nem szeretnéd-e látni, mint szolgálják százan meg százan testvéreiket egész életükön át? Nem szeretnéd-e te is magadra venni a „kék kötényt s blúzt“ Bethelben, Bodelschwinghnél, s az Úr alázatos szolgálói között nyári vakációdon keresztül a teutoburgi erdőben szolgálni Üdvözítődet, ki éretted is meghalt? Nem sugallja-e szíved, hogy aki érted, bűneidért meghalt, az hálaképpen megérdemelné, hogy 2 hónapon át szolgálj? Nem késztet-e a lábmosás példája arra, hogy kövesd? Tudod-e, hogy a szolga nem nagyobb az ő uránál, s hogyha valaki felmagasztalja magát, megaláztatik és aki megalázza magát, felmagasztaltatik? Előtted a tér, előtted a pálya. Tied a szabad választás.

Ujbanovce.

Wallrabenstein Jakab

ev. lelkész.

Jegyzet. Aki hajlandó volna Bethelbe menni július és augusztus hónapokon át, az forduljon hozzám bővebb felvilágosításért. Megkértem a telep titkárát, hogy fogadja a vállalkozó magyar theologusokat is fel, hogy nekik is legyen alkalmuk a belmissziói intézményekkel megismerkedni. Készséggel rendelkezésünkre áll s minden nyáron 3—4 németül tudó magyar theologust felfogadnak. A vállalkozók nálam jelentkezének levélileg, hogy a vezetőséggel érintkezésbe léphessenek. Az illetőknek ez a 2 hónapi vaká-

ciozás nem kerülne az *utiköltségen* kívül *semmibe*, mert lakást, kosztot, ruhát az intézet ad. Azt is megjegyzem még itt, hogy visszafelé egész Németországban át (még ha körutazási jegy is) *féljeggyel* mehet az illető mint betheli diakon. Az állam megadta az intézetnek ezt a kedvezményt. Tehát igazán nincs semmiféle akadály a komoly, tanulni, tapasztalni vágyó ifju theologus utjában. Teljes címem: W. J. Ujbanovec a Duna mellett, Szerémség megye. U. p. *Ó-banovec*.

Vedanajachen Szasztri.

Irta: **Gehring A.** misszionárius.*)

1864. január 24-én estefelé szokatlan időben egyszerre megszólaltak Tandsaurnak, az ősi királyvárosnak keresztény negyedében a két evangélikus missziói templomnak összes harangjai. Halottat jelentettek. Panaszos hangjuk szomoru hirt vitt a keresztény házakba, mely mindenütt, ahová eljutott, könnyekre fakasztotta az embereket. Pedig inkább diadal hírének lehetett volna venni ezt a harangzugást, mert egy a mennyei király szolgálatában megöszült férfiú érte el földi pályafutásának végét. Egy 91 éves jámbor aggastyán hunyta le fáradt szemeit, ki egész életén át egyedül csak a Krisztust s ennek dicsőségét kereste s vallást tett nevére pogányok és keresztények, gazdagok és szegények, királyok és koldusok előtt. A tamul keresztények között rajta kívül nincs egy sem, ki népe előtt oly nagy mértékben ismeretes és híres lett volna, ki annyi szeretetben és tiszteletben részesült volna, mint ez a férfiú. Ma is még minden tamul gyermek ismeri a tandsauri költőnek, Vedanajachen Szasztrinak nevét. Énekei, melyeket Isten dicsőségére zengett, a tamul keresztények maradandó kincsévé lettek. S ez az érdekes férfiú a lutheránus missziói munkásságnak terméke. Megérdemli, hogy ezen a helyen is megemlékezzünk róla.

Vedanajachen Szasztri családja nem származik Tandsaurból. Hazája Palajankótei városa, mely Tinneweli-bea, a tamul föld legdélibb kerületében fekszik, oly vidéken, mely az idegennek, ki India csodás szépségeit keresi, nem sok érdekeset nyújt. A sík földön óriási területeket borít a gyapot-ceserje, mely pedig bármily nagy jelentősége legyen is az ipar terén, igénytelen kis palánta. Ezer meg ezer barna tamul termése gyűjtésével tartja fel életét. Ezen gyapotterületek között van a bennszülöttek sovány szántóföldje, mely csak nagyon szegényes termést hoz. A talaj ugyanis nem igen termékeny s ezenfelül vízhiányban is szenved. Azért is hiába keressük itt azt a dús növényzetet, melyet a tamulföld gazdagabb vidékein találunk. Csak két növény diszlik nagyban s adja meg a vidéknek sajtóságos jellegét. Az egyik a palmyrapálma merev fekete törzsével s legyezőalakú leveleivel, a másik a fügekaktusz sárga virágaival s piros terméseivel. A pal-

*) Ezen cikket a német eredetiből *Schmidt* János jelenleg az erlangeni egyetemen lévő soproni theol. hallg. fordította magyarra, ki Erlangenben Gehring A. hittérítővel közeli személyes ismeretségre lépett.

myra a pálmák között a Lea, hiszen semmit sem mutat a szemnek, ami tetszene; de annál nagyobb a haszna. Ama dusan tenyésző fügekaktusz azonban tetszetős, de mindamellettt haszontalan virágjaival, terméseivel s mérges tövisével, mely számtalan mérges csuszómászonak nyújt menedéket, a pogányságnak képe, mert csak tövis és konkoly, halál és veszedelem nő a pogányság talajából, még ott is, ahol külsője kedves a természeti embernek.

Valami azonban mégis kitünteti ezt a szegény vidéket s ez az, hogy a evangéliom oda már igen korán jutott el és talált bemenetelt. A keresztény vallás hiveinek száma Tinnevéliben már rég óta sok ezerre rüg. Az első evangélikus keresztény gyülekezetek abban az időben keletkeztek, melyben Schwartz Keresztély Frigyes*) (+ 1798 február 13.) megkezdte nagy-szerű és áldásos missziói tevékenységét Tandsaurban.

Ez a nagymisszionárius Palamkottát először 1771-ben említi. Ugyanis már abban az időben talált ő lutheránus keresztényeket az egész vidéken szétszórva. S főleg ezeknek lelki gondozása volt az, mi őt Tandsaurba való átköltözése után, ismételten is azokra a távoli vidékekre vitte. Ezek a látogatások nagyon áldásosak voltak, mert utját egyengették a később oly eredményes tinnewéli-i missziónak.

Az első keresztények között, kiket ott talált, volt Dvaszagajam Pillai családja, mely a wöllál-ok (földbirtokosok) kasztjába tartozott. Ez a Dvaszagajam volt Vedanájachem Szasztri atyja. Ezen férfinak életfolyása gazdag oly eseményekben, melyek Isten böles gondviselését mutatják. Ifju korában buzgó pogány volt s Arunászalamnak hitták. A legnagyobb buzgósággal kutatta át népének szent iratait s a legnagyobb készséggel tett meg mindent, mit a brahmánok és más férfiak, kik különös szentséggel és ismeretttel dicsekedtek, előirtak neki.

Komoly buzgósággal törekedett a tökéletesség után, de lelkének békéjét nem tudta megtalálni minden jó cselekedete mellett sem.

Ő is Kászi-ba (Benaresz) akart zarándokolni, mely minden jámbor hindu vágyainak célját képezi. De atyja és rokonai leakarták beszélni erről a tervéről, mert félték a hosszú út veszélyeitől. Megkérdezték azért egy brahmántól, nem lehetne-e más módon is elérni az ilyen utazás előnyeit. Ez azt felelte, hogy lehet, de csak úgy, hogy Arunászalam mamángam ünnepe-n ezerszer megfürdik. A meghatározott napon magához vett egy edényt és kötelet s egy barátjával egyik víztől a másikhoz futott. Nem haladtak el tó vagy kút, folyó vagy állóvíz mellett, anélkül, hogy Arunászalam belőle vizet merített és megfürdött volna. Kimerülve tért haza s búcsújárásának gyümölcse súlyos, hat hónapig tartó betegség lett. Midőn megint felgyógyult, atyja más gondolatokra akarta hozni, mert a fiatal embernek az aszkétikus-élethez való hajlamai nem tetszettek neki. Azért váltóüzletet nyitott számára. Arunászalam azonban kevés kereskedői tapintatot mutatott. Mit

*) Életrajz lásd a „Külmisszió“ VI. évfolyamának (1901) 3. és VII. évf. (1902) 1., 2. és 3. számában. Szerk.

üzletén nyert, azt odaadta a szegényeknek. Ekkor történt, hogy egy római katolikus katecheta megismerte a fiatal pogány jótékony szívét s ismeretséget kötött vele. Egy napon így szólt hozzá: Jó uram! Mindenesetre jó,

Vedanajachen Szasztri.

hogy ilyen jótékony. Egy azonban hiányzik jótékonyágának: nem történik az az igaz Isten dicsőségére. Azoknak jótettei, kik az Istent nem ismerik, hasonlók a vadfa gyümölcéséhez.

„Kicsoda az Isten?”

„A legfőbb lény; az igazi Isten csak egy. Ő az Ur, ki teremtette a mennyet és a földet s mindent, ami benne vagy; a teremtő és megváltó.”

„Hát nem Brahma, Visnu és Szíva, kiket mi Trimurtinak nevezünk, az igaz Isten?”

„Őn téved. Isten szent lény. Azok az Istenek pedig, kiket Ön tisztel szentségnélküliek, telvék bűnnel és szégyennel. Amit a hinduk szent iratai ezen istenek tetteiről hirdetnek, a legjobb bizonyíték arra, hogy hamis istenek.”

„Szeretnék erről még többet hallani. Nem mondhatna valakit, aki engemet erre az igazságra megtaníthatna?”

„De igen. Két napi járó földre innen fekszik Kamaikaipatti. Ott van egy templom, melynél egy jámbor pap lakik. Ez majd megmutatja Önnek az igaz utat.”

E beszélgetésnek az lett az eredménye, hogy Arunászalam a következő napon a katechetával elindult ahhoz a római kath. paphoz. Pogány szokás szerint a szent hamuval megkente homlokát és mellét s rukiradsadiókból álló zsinórt akasztott nyakába, mint az a bűnbánóknál Indiában szokásban van.

Kamaikaipattiba érve bejelentette magát a papnál, ki a tamul Vedapódacham nevet vette fel. Arra a hírré, hogy Szivának egyik hive jött, hogy az igaz vallásról halljon valamit, az ajtóhoz lépett, de mikor meglátta a bálványhamuval bekent férfit, haragra gerjedt s kiáltott: „Mit tegyek ezzel az ördöggel? Vajjon megbánja-e bűnét, ez a szörnyeteg?” S megint visszament a házba.

Arunászalam azonban nem hagyta magát ezáltal elriasztani. Megkérte kisérőjét, járjon közbe érdekében a papnál s kísérelje meg, nem tudná-e megbékéltetni. Erre ez még egyszer bement s kérte, ne utasítsa el a pogányt. „El akarná kergetni — úgymond — azt az embert, ki két napig utazott, hogy megláthassa Önt s tanulhasson Öntől? Nem kötelessége-e vele beszélni? Ha meghallgat, jó reá nézve, ha nem, nekünk az sem árt.”

De a pap nem is vette olyan komolyan haragját. A római misszionáriusoknak ugyanis az volt a szokásuk, hogy a pogány szentekhez tették magukat hasonlókká, kik tartózkodásukkal és szigorúságukkal többet tudnak elérni látogatóiknál, mint szeretetteljes, készséges előzékenységgel. Midőn tehát újra az ajtóhoz ment, megkérdezte a pogánytól, mit kíván. „Azért jöttem — felelé emez — hogy a védákat halljam.”

Erre leültette a pap s kezdte tanítani. Beszédjének tartalma körülbelül a következő volt: Az a nézet, hogy sok isten van, pogány dőreség, mert csak egy az isten. Ezt kétféleképen tudhatjuk meg: a természetből s a szentírásból, mely Istent előttünk kijelentette. A védák, melyeket a brahmanok találtak fel, csupa hazugság és koholmány. Isteneiket emberek csinálták. Hogyan nyerhetné el valaki üdvösséget oly istenek által, kik kőből, fából vagy fémből vannak faragva? Az igazi isteni lénynek, minden dolgok kútforrásának, nincs kezdete: ő örök. Ő teremtette a földet s mindent,

ami benne van. Ő nélküle nem élhetünk. Ő a mindenható szent Isten, mindenütt jelenlevő és mindentudó. Hogy megmentse az elveszett emberi nemet, egyszülött fiát küldte a világba, hogy megszerezze számunkra mindazokat a javakat, melyekre szükségünk van. Ha ő hozzá még s követed hívó szavát, üdvözülsz.

Ezek a szavak mély benyomást gyakoroltak Arunászalamra, úgy hogy felkiáltott: „Ó uram, mindent elhiszek mit nekem mond, kereszteljen meg!” S midőn a pap megparancsolta, hogy kérése komolyságának jeléül tegye le magáról a pogányság jeleit, tüzet kért s miután hoztak, mindenki csodálkozására habozás nélkül belevetette rukiradsa láncát s lemosta homlokáról a bálványhamut. Erre tovább tanította a pap s felvette a keresztények sorába. Az új keresztény a Dvaszagajam nevet nyerte. Ez történt 1760-ban. Hazatérve sokat kellett az új kereszténynek kasztársai részéről szenvednie; megint elakarták idegeníteni a keresztény vallástól. Midőn azonban sem ígéret, sem fenyegetés nem használt, kizárták a kasztból.

Ehelyett máshol talált kárpótlást. Közeli rokonaira vallástétele jó benyomást gyakorolt. Atyja megtért s egész családjával megkeresztelkedett. Kertjében 21 oltár volt, melyeken eddig a pogány isteneknek áldoztak. Ezeket most lerombolta s a pogányok minden ellenségeskedése mellett is szilárdan ragaszkodott keresztény hitéhez.

Dvaszagajam a római pap előtt nagy tekintélyben állott. Ez tanította s papot akart belőle nevelni. De a püspök vonakodott őt pappá szentelni, mivel csak nem rég tért meg. Csak harmadágú utódai nyerhetik meg a papi szentséget. Dvaszagajam azért sokáig mint katecheta szolgálta a kereszténységet. A pap ajánlatára megnősült s 1774 szeptember 7-én fia született, ki a kereszttségben a Vedanajachen nevet kapta.

Abba az időbe esik Tinnewéliben a lutheránus misszió kezdete s Dvaszagajam csakhamar áttért. Vedapodacham pap más vidékre helyeztetvén át, utódja csakhamar egy látszólag kicsinyes okból ellenségeskedésbe jött katechetájával. A római misszionáriusok ugyanis hosszú szakált viselnek, miben az ottani szokást követik, mert a bűnbánok s mindazok, kik különös fogadást tettek, megnövesztik szakáluukat, míg a többi hindu álla simára van borotválva. Most már a pap azt a privilegiumot követelte a maga számára, hogy ő egyedül hordhasson szakált s a katecheta egyik barátjának szakálát saját kezüleg vágta le. Midőn erre Dvaszagajam ezt szóba hozta előtte s azt mondta, hogy ilyesmi még az eretnekeknél sem fordul elő, a pap oly haragra gerjedt, hogy a katechetát kiátkozta s megtiltotta a gyülekezetnek, hogy vele érintkezzenek.

Ez a szomorúság azonban áldására vált, mert összeköttetésbe hozta Schwartz misszionárius segédjeivel. Ezekkel kezdte a szentírást s egyéb evangélikus iratokat olvasni. Nem volt nehéz őt meggyőzni arról, hogy az „eretnekek“ valóságban semmi mást nem tanítanak, mint amit a szentírás tanít s hogy a tévedés inkább a pápista egyház részén van.

1745-ben maga jött Tandsaurba, hol a lutheránus egyházba felvétetett, hogy aztán a misszionárius segédjeként visszatérjen szülőföldjére. Midőn

Schwartz még ugyanabban az évben Tinnewélibe jött, rábirta Dvaszagajamot, hogy kis fiát, Vedanájachent, réábizza. Így jött ez Tandsaurba. S jobb iskolát nem találhatott volna a fiu, mint a milyen az ottani katecheta iskola volt, melyben oly férfit atyai gondoskodása mellett nőtt fel, ki minden tekintetben igazi atya volt keresztény gyülekezetének.

Schwartz igazi gyermekbarát volt. Mivel hivatása miatt nőtlen maradt, a házába fogadott gyermekek pótolták neki a családot. Hogy pedig a tanulók még pedig nem csak a keresztények, hanem a pogányok is, oly bizalommal bízták rá gyermekeiket, annak oka abban rejlett, hogy a tanulóknak minden tekintetben ő is tanul igyekezett lenni. Hogy háza a nép összes kasztjai számára nyitva maradjon, magaskasztból fogadott szakácsot s ezzel készíttette ételeit. Ezért az emberek bizalmasok lettek iránta s örömmel hozták házába gyermekeiket, hogy nevelje őket.

A fiatal Vedanájachen csakhamar különös kedvence lett Schwartznak. Ez 4 óra után mindig leszokott feküdni, hogy kipihenje magát. Ekkor Vedanájachen mindaddig felolvasott neki a bibliából, míg el nem aludt. A fiuak jó hangja és érthető kiejtése volt. — Néha vizet öntött Schwartz kezére s lábát nyomkodta. Egy napon, mikor Vedanájachen épen ezzel volt elfoglalva, Schwartz beszélt neki a menyország örömeiről s azok boldogságáról, kik ott laknak. Erre így szólt a fiu: Ó uram: Úgy szeretnék Önnel a mennybe jutni s mindig lábait nyomkodni; Édes gyermekem! — felelt a misszionárius, — azt hiszed, hogy még a mennyben is fájuak a lábak? Ott már nincs fájdalom, Ezekről a dolgokról még sokat kell tanulnod.

Vedanájachen még nem volt sokáig Tandsaurban, midőn Schwartzhoz jött s könyvet kért tőle „emlékül“, mint a tanulók mondani szokták. Schwartz a zsoltárokat adta neki s intette, hogy szorgalmasan tanulmányozza ezeket, mihez Isten áldását is kérte. Szellemi atya ezen áldásának tulajdonítja Vedanájachent azt, hogy ő maga is azt a tehetséget nyerte, hogy zsoltárokból és himnuszokból hirdethesse Istennek dicsőségét. Mint maga mondta, ez lett később életének célja. Midőn később egyszer pénzádományt kapott, a következő verssel köszönte ezt meg:

Kit a világ dicsér
S a kijelentés fel nem ölelhet,
Az Egynek, ki az igazság,
Zeng Vedanájachent.
Mit ennek szeretetben tész
— Bármi kicsi legyen az —
Nemde? Te őneki tetted,
Isten kiválasztott gyülekezete?

Miután Vedanájachent több éven át látogatta a tandsauri iskolát, jónak találta Schwartz, hogy Trankebarba küldje s a theologiai tudományokban kiképeztesse, hogy később missziói szolgálatra alkalmazhassa. Itt is nagy szeretetben részesült az ifju, különösen Dr. John és Kämmerer misszionáriusok vették pártfogásukba. Ezen trankebari tartózkodásának köszönheti az evangélikus tanban való jártasságot, amint ez költői műveiben kifejezésre jutott.

(Vége következik.)

Egyházi élet.

Belföld.

— **Lelkészválasztási miseriák.** Utóbbi időben mind sürűbben tűnnek fel a lelkészi állások betöltésénél olyan tapintatlanságok sőt szabálytalanságok, melyek a lelkészek érdekét és tekintélyét mélyen sértik, miért is szükséges azokat szóvá tenni s jó volna az illetékes tényezőket a lelkészi állások betöltésére vonatkozó szabályrendeletek szigorú betartására felsőbb helyről figyelmeztetni s a lelkészi állás tekintélyének s méltóságának megővésére felhívni. Tudok rá esetet, hogy kisebb városi gyülekezetben egy-két erőszakoskodó kyriarcha ravasz esellel s fondorlattal a gyülekezet zömének akarata ellen keresztülvitte jelöltjét, valamint arra is, hogy a választás érvénytelennek jelentetett ki, mivel az elnökség elfelejtette a választó közgyűlésen a jegyzőkönyv hitelesítőit s a hivány aláíróit kijelöltetni. — A tapintatlanságok egész láncolata füződött azonban a *pesti német evang. gyülekezet* legújabbán lefolyt lelkészválasztásához, melyet saját reputációm érdekében is szóvá kell tennem, mivel nem kívánám, hogy hasonló sületlenségek mások bőrére ismétlődjenek. Január elején nyugdíjba vonult a gyülekezet elaggott lelkésze Schranz János s kézen feküdt, hogy az elárvult állásra Broschko G. A. segédlelkészt hívják meg, ki már 14 évig működött a gyülekezetben s ki nős családos ember. Ehelyett a preszbiterium határozata alapján felkérték az ország több esperesét, hogy ajánljanak az állásra méltó, érdemes lelkészeket s az ajánlottak közül négyet meghívtak vendégszónoklatra azzal, hogy a káplán részére visszaállítják a Doleschall lelkész halálakor beszüntetett második lelkészi állást. A meghívottak közül kettő megtartotta a vendégszónoklatot, köztük én is, ki valóban ambicionáltam az állást, mivel azt véltem, hogy a fővárosból talán eredményesebben folytathatnám a „Missziói Lapok“ által táplált és irányított bel- és külmisziói munkát s mivel biztosra vettem, hogy Broschko segédlelkésztől, ki jó barátom, az első állással egyenlően díjazott második lelkészi állásra való meghívása által méltóan gondoskodva lesz. Elvi ellenzője vagyok a lelkész tekintélyét megalázó u. n. „próbabeszédeknek“, de mivel nálunk ezen gyakorlattá lett eléggé el nem ítéhető rossz szokás miatt, az ember másképp alig juthat egyéniségének megfelelőbb álláshoz, elfogadtam a meghívást s modhatom, hogy egész szívem s teljes lényem befektetésével megtartottam a kért vendégszónoklatot. Ép így a másik meghívott, Steinacker Roland svedléri lelkész is. A vendégszónoklatok után *két hónap* mult el, anélkül, hogy a dolgok fejlődéséről s a helyzet kialakulásáról bárki csak egy betűvel is értesített volna bennünket, míg végre két hónap után az *ujságokból* értesültünk, hogy a végre összehívott közgyűlés a II. lelkészi állás visszaállításáról tudni sem akar s a megüresedett állásra nem is jelöl mást mint Broschko G. A. segédlelkészt. Hát mi ez, ha nem kész komédia? Mozgásba hozzák az egyház érdemes espereseit, megfelelő lelkészek felkutatása végett, kiteszik 14 évig hűséggel szolgált segédlelkészüket csaknem féléven át a bizonytalanság kínos keservének, felszólítanak helyzetükkel megelégedett de mégis előre törekvő lelkészeket az I. állás elnyerése végett vendégszónoklatra azzal, hogy a káplánról a II. állás útján gondoskodnak, teszik pedig mindezt a preszbiterium útján s mikor aztán legvégül megkérdezik a közgyűlést, az kimondja, hogy nem szervez második lelkészi állást s nem kíván mást lelkészül, elég jó neki az eddigi segédlelkész. Ha a bányai-egyházkerület lelkészválasztási szabályrendelete írja elő, hogy azt ami a választási aktus legelejére való, a végére tegyék, ugy ez olyan szarvas hiba, melyen sürgősen segíteni kell. Ha pedig a szabályrendelet helyesen

intézkedik s az említett választásnál csak elmulasztották a döntő kérdést mindenekelőtt a közgyűlés elé vinni s a választási aktus megkezdése előtt rendeztetni s elintéztetni, úgy ezzel a választás vezetői adtak ezirányú járatlanságukról s ügyetlenségükről az egész országos egyház csodálkozását s megütközését kihívó bizonyosságot. Sajnos, hogy mi, kik ezen ügyetlenség révén belekerültünk azon kellemetlen és bosszantó helyzetbe, hogy vendégszónoklatot tartottunk ott, ahol a *gyülekezet* vendégszónoklatot *nem is kívánt*, nem tehetünk ellene semmiféle megtorló lépést s kénytelenek vagyunk elviselni, hogy a közvélemény a hirlapi tudósítások alapján úgy ítéljen, mintha alkalmatlanabbak lennénk azon állásra, mint az akit most már a gyülekezet megválasztott; de az ellen igen is tiltakozunk, hogy ügyetlen vezetők állásuk dekorumára féltékeny lelkészeket kísérleti objektumoknak tekintsenek és sajnálkozásunknak adunk kifejezést, hogy ilyen ügyetlenség az ország fővárosában történhetik.

— **Az egyetemes nyugdíjintézet** újjászervezése ügyében Gyürky Pál ügyvivő a múlt évi egyetemes közgyűlés megbízásából s határozata alapján új javaslatot dolgozott ki, melyről elmondhatjuk, hogy azzal derék munkát végzett. Új javaslatát, az előbbi átalányrendszerrel szakítva, a fizetési-rendszer alapján építette fel, oly módon, hogy 40 évi szolgálat után *minimális nyugdíj*ul évi 2400 K biztosítások még azok számára is, akiknek rendes lelkészi fizetése netán ez összegben alul marad, míg azoknál, akiknek hiványi fizetése e minimális nyugdíjösszeget túlhaladja, nyugdíjigényül a teljes fizetés vétessék számításba. És pedig a *nyugdíj* beszámítható 5 szolgálati év után: a beszámítható fizetés 30%-tőlja, mely évenként 2%-tőlival növekszik a 40-ik szolgálati évig; vagyis míg a beszámítható fizetéssel egyenlővé válik. Az *özvegyi ellátási* díj az elhunyt férj évi fizetéséhez képest a 2400 K-ig terjedő összegnek 50%-tőlja lenne, azontúl minden 100 K után 20%-tőlival emelkednék 1600 K-ig, mely összegnél az özvegyi ellátási díj nem lehetne magasabb. Az *árvaneveltetési díj* egy-egy atyátlan gyermekre nézve évi 200 K, a szülőtlen árvara évi 300 K lenne a 20-ik életév betöltéseig, illetve a leány előbbi férjhezmenetelig, az árvák számának minden korlátozása nélkül s azon esetben is, ha az atya az első öt szolgálati év betöltése előtt halna meg. Végül igen humánus még azon javaslat is, hogy a nyugdíjintézeti tagnak halála esetében családja egyszersmindenkorra 300 K *temetési illetményben* részesüljön. — Természetes, hogy ezen új alapon felépített s az egész vonalon magasabb illetményeket biztosító nyugdíjintézet fenntartásához az összes tényezők magasabb illetményekkel volnának kénytelenek hozzájárulni. Eszerint az *egyházközségek* ezentúl a nyugdíjba beszámítható összegnek 2%-tőlját, tehát az eddigi 24 K helyett legalább évi 48 K-át, a lelkészek pedig a belépési járulékon kívül, — mely a nyugdíjba beszámítható fizetés 10%-tőlja lenne — a nyugdíjba beszámítható összegnek 3%-tőlját, tehát az eddigi 56 K helyett legalább évi 72 koronát volnának kénytelenek fizetni; természetesen némi a multra is visszaható utánfizetéssel, míg az egyetemes egyház a 903,600 K-ás új államsegélynek 31%-jával vagyis évi 280,000 K-val járulna a nyugdíjintézet fejlesztéséhez, illetőleg fenntartásához. — A theologiai akadémiák tanárainak nyugdíjigényére nézve szintén azok teljes fizetése vétetett javaslatba, de 30 évi szolgálati idő mellett s anélkül, hogy azok ennek megfelelőleg fizetésük évi 6%-ával járulnának az intézet fenntartásához, hanem a járulék rájuk nézve az évi fizetés 4%-ában állapíttatnék meg. — Ki nem látná be ezek alapján, hogy itt egy ideális, minden eddig létezőnél méltányosabb s keresztényibb alapon felépített nyugdíjintézetről van szó, mely ha az egyetemes gyűlés elfogadja, a lelkészi kar eddig táplált legvérmesebb reményeit is kielégítheti. Némi visszatetszést csak az kelthet, hogy a nyugdíj nem lesz valamennyi lel-

készre nézve egyenlő, de ezt pótolja azon intézkedés, hogy míg az 1600 kor. fizetésü lélkésznek is legalább 2400 kor.-val mehetnek nyugdíjba, addig azok, kik teljes magasabb fizetésüket igényelhetik nyugdíj gyanánt, úgy maguk megfelelő magasabb évi járulékot fizetnek majd a nyugdíjintézetbe, valamint gyülekezeteik is felemelt évi járulékot tartoznak fizetni. S ezen különbség is elenyészik, ha a kongruánnak most már elődozhatatlan újabb rendezésekor a minimális fizetés felemeltetik 2400 k.-ra s a korpótlis is rendezve lesz, miáltal a lelkészfizetések s így a lelkészi nyugdíjak is meglehetősen egyenlővé válhatnak. Kellemetlen az egészben csak az, hogy a gyülekezetek is többet lesznek kénytelenek ezentúl fizetni, s nézetünk szerint ezt a részt okvetlen a gyülekezetek terhének könnyítésére szolgáló államszegély részletről kellene fedezni. Igen helyes intézkedés, hogy a lelkészek fizetése a javaslat jogerőre emelkedése esetén újból lesz értékelve, de kívánatos, hogy ez különösen a terményeket s földjövödelmet illetőleg bizonyos előre megállapított egységes kulcs alapján történjék, mivel anélkül óriási egyenlőtlenségek állhatnak elő. Mivel ezen javaslat a mult évi egyetememes gyűlés érvényes határozata értelmében készült, azért jóváhagyása nem lehet kétséges és így egyházunk 1909. jan. 1-vel oly nyugdíjintézet birtokában lehet, mely leemeli azon nyomasztó gondot a lelkészekről, mely mindannyiszor reájuk nehezedett, valahányszor eddig a maguk és családjuk jövőjére gondoltak.

— **Országos protestáns védőegyesület** (*patronage*) név alatt Budapesten, de az egész országra való kiterjesztés szándékával, Scholtz Gusztáv püspök és Szilassy Aladár kir. közíg. bir. tanácselnök indítására új közös protestáns belmissziói egylet van alakulóban. Az egyesület célja az erkölcsi romlás veszélyének kitett, illetőleg züllésnek indult ág. hit. ev. és ref. gyermekek és fiatalok érdekében, a valláserkölcsei nevelés felhasználásával a *lelki megmentés* munkájának; valamint az ág. h. ev. és a ref. vallásu elitáltak javára a *fogházmisszió* végzése volna. Az egyesület *női osztálya* a fiatalok leányok érdekében a valláserkölcsei nevelést s az elitált nők érdekében a fogházmissziót végezne. Az egyesület három főosztályt alakítana s ezek feladata lenne: a) az erkölcsi romlás veszélyének kitett illetőleg züllésnek indult gyermekek (12 éven alóliak, és fiatalok) (12—20 évesek) erkölcsi megmentése és tisztességes munkásokká nevelése; a feltételeken elitált vagy próbára bocsátott fiatalok felett pedig a felügyelet gyakorlása (fiatalokat védő, megelőző szakosztály); b) az elitáltak, különösen a fiatalok közt a fogházmisszió gyakorlása (fogházmissziói szakosztály); c) a szabadulók, különösen a fiatalok munkához juttatása és a felettük gyakorlandó társadalmi felügyelet (foglalkoztató és felügyelő szakosztály). Ezen szakosztályok céljainak elérésére társadalmi uton ellenőrzik a gyermekek nevelését és kipuhatólják a züllésnek indult vagy az erkölcsi romlás veszélyének kitett gyermekeket és fiatalokat; megállapítják a züllésnek és az erkölcsi romlás veszélyének okait s ezen okok megszüntetésére az eset körülményeihez képest tanácsos látják el vagy kötelességük teljesítésére figyelmeztetik a szülőket; ha a gyermek vagy fiatalok megjavulása eddigi környezetében nem remélhető és a törvényes képviselő beleegyezik, úgy a gyermeket vagy fiatalot *saját felekezete szerint* más megbízható családnál, később létesítendő gazdasági telepen helyezik el, vagy a szükséges intézkedés megtételére felkérnek valamely más hasonló egyesületet; ha pedig hatóság közbelépés szükséges, úgy annak megtétele végett az illetékes hatósághoz fordulnak. A fogházmisszió tagjai a letartóztatottakat az igazságügyi miniszternek vagy a letartóztató intézet vezetőjének engedélyével a letartóztató intézetben időnként felkeresik, velük érintkeznek és szükség esetén munkáltatásukról gondoskodnak. A

fogházmisszió tagjai egyttal a megelőző osztályal egyetértve gondoskodnak a letartóztatottak nyomornak vagy erkölesi veszélynek kitett hozzátartozóiról. A foglalkoztató és felügyelő osztály a letartóztatási intézetekből szabaduló elítélteket, ha megbízhatóknak bizonyultak, megfelelően elhelyezi. E célból nyilvántartja az elhelyezésre alkalmas földműves és iparos családokat vagy intézeteket. Ha a szabaduló elítéltek megbízhatóságához kétség fér, vagy elhelyezésükre alkalmas hely nem található, azok ideiglenesen az egyesületnek létesítendő iparos- és földművelő telepein nyernek elhelyezést. Az egyesület erre kijelölt tagjainak hivatása (szükség esetén az illetékes hatóságok szives közreműködése mellett) kinyomozni és megállapítani, hogy az egyesülethez folyamodók közül a segélyre kik a legérdemesebbek. — Ki nem látná be, különösen a fővárosra s a nagyobb vidéki városokra kiterjedő munkakörrel, az ilyen egyesületnek szükségességét s ki nem kívánná annak mielőbbi létrejövését. Csak azt nem helyeseljük, hogy a tervezők annak ismét közös protestáns színezetet adnak, ami mindkét oldalról sokakat visszatart majd a csatlakozástól s lelkes közreműködéstől. Igaz, hogy a terv szerint mindegyik javulásra szoruló gyermek és fiatalkorú saját felekezete szerinti megbízható családnál nyerne elhelyezést s bizonyára gondjuk lesz rá a vezetőknek, ha a nagyarányúnak tervezett egyesület egyáltalán megvalósul, hogy a létesítendő gazdasági telepeken is mindegyik egyház érdeke kellő képviselést nyerjen; de az ügy érdekében feküdne, ha mindkét egyház külön létesítene védőegyesületet, melyek aztán egymás mellett, egymást kiegészítve és kölcsönösen támogatva fejthetnének ki áldásos tevékenységet. Így mindkét egyháznak egész érdeklődő közönsége csatlakozhatna, mindenki a saját egyháza egyletéhez!

— **Az Országos Protestáns Árvaegylet**, a mely Kovácsy Sándor dr. elnökle alatt áll, az utóbbi időben több kisebb-nagyobb ajándék és hagyomány mellett *evangelikus részéről* ismét két nagyobb alapítványt kapott. Kochmeister Frigyes báró, az egylet korábbi elnöke a mult évben elhalván, végrendeletében az árvaegyesületnek negyvenezer korona alapítványt hagyományozott, melyet az örökösök már be is fizettek az egyesület pénztárába. Hutter J. budapesti szappangyáros végrendeletében ötvenezer koronát hagyományozott, szintén örök alapítványul. Az árvaegyesület szegényház-téri házában Brocskó Lajos vezetése alatt 101 árva nyer ellátást, gondozást és nevelést; 25 árvát vidéken neveltet az egyesület, közel negyven félárvát pedig nevelési segélyben részesít. Az egyesület a jövő évben éri el fennállásának félszázadát.

— **A locsmáncsi gyülekezet** mult évi jelentéséből, melynek a kisdedovára és a gyülekezet gondozására vonatkozó részét Weber Erzsébet diakonissza állította össze, vesszük át a mult számban tett ígérletünk szerint a következő szép leírást: „Isten iránti hálás szívvvel tekinthetünk ismét vissza egy munkában eltöltött esztendőre, a melyben az Ur oly kegyesen megőrzött és sok nehézségen átsegített. Különösen nekem van okom rá, hogy az Urnak kegyelméért és irgalmáért hálát rebegjek, mert az év megkezdésénél újra fellépő torokbajomból meggyógyított. Egy bécsi orvos tanácsára, aki minden beszédttől eltöltött, kénytelen voltam működésemet beszüntetni, bármily nehezemre is esett ezt tenni. Modorba vonultam vissza üdülésre és ott az erdők és fenyvesek kitünő levegőjében Isten segéd-mével teljesen fel is épültem. Távollétem alatt a kisdedóví zárva volt és mivel üdülésem épen a szünidőre esett, az iskolai gyermekek vehették át kisebb testvéreik felügyeletét. A gyengeelméjü községi árva pedig, aki immár 3 év óta van gondozásom alatt, távollétemben a lelkeszlakban nyert elhelyezést, a mely cselekedet nagy hálára kötelez. Van azonkívül még egy W. R. nevü öreg asszony is gondozásom alatt, a ki gyógyithatatlan lábtörése

miatt legtöbb idejét ágyban tölti, ennek gondozását és ápolását egy erre a célra fogadott asszony vette át. — Kisdédóvónkat az elmúlt esztendőben átlag 40 gyermek látogatta, ősszel ezen szám huszra olvadt le, mivel szeptemberben több gyermek a mindennapi iskolába lépett át. November végén az iskolai évet rövid vizsgával zártuk be, de azért a gyermekek a karácsonyi ünnepélyre való előkészülés céljából még tovább is egész karácsonyig bejöttek az iskolába. A kötőiskolába ősszel csak 3 leány járt, ennek oka, hogy a szünidei hónapokban, mikor legtöbbször szoktak jönni, zárva volt az is. Nagy örömmel szolgált az idén a hajadon leányok egylete, a mely 12 taggal szaporodott és így jelenleg 33 tagot számlál. A leányok szívesen és örömmel jöttek. Adja Isten, hogy ezen örömük megmaradjon és a mit itt hallanak és tanulnak, az váljék is tetté istenfélő életben, amint az keresztyén hajadonokhoz illik; mutassák meg, hogy rajtuk nem volt hiába való a munka. Ez a munka az, a mely sokszor nehéznek tűnik fel előttem, mert gyengének és fiatalnak érzem magamat hozzája. Ezeket az összejöveteleket minden szerdán este tartottuk és imádkozás, éneklés mellett kézi munkával foglalkoztunk. A körnek van egy 25 kötetből álló kis könyvtára, melyet a leányok sokat és szívesen használnak; a könyvtár értéke 30·02 korona. A nők estélye csütörtökön volt, szorgalmasan látogatták ezt is, tagjainak száma 28. Beteg látogatást tettem összesen 137-et és az egyes esetekben segélyt is nyújthattam. A konfirmandusokkal az idén is tartottam énekórákat és betanítottam néhány egyházi éneket, a melyeket ők a konfirmáció alkalmával el is énekeltek. Azonkívül teljesítettem még egy kedves kötelességet, midőn a leányokkal együtt gondoskodtam az úr házának feldíszítéséről. — Az én diakonissza hivatásomban ez az 1907. év nagyon fontos volt, mert szept. 29-én felavatott lic. Schmidt K. J. Pozsonyban 7 más nővérrel együtt diakonisszának. Adjon az úr igazi örömet, hűséget és alázatosságot, a mely annyira szükséges arra, hogy egy diakonissza szép, de sokszor nehéz és felelősségteljes hivatását betöltsé. Felavatásom okából szept. 14—20-ig Pozsonyban tartózkodtam, ezen idő alatt Steiner Henrietta nővér volt szíves helyettesíteni, a kit a pozsonyi anyaház küldött ki, a miért az anyaház előjáróinak szíves köszönetet mondok. Az idei karácsonyi ünnepélyt egy női estély keretében a népiskolában tartottuk, mert a kisdédóvóban mindig nagy tolongás volt helyszüke miatt. Kisdédóvónk mint azelőtt, úgy ezidén is számos ajándékban és segélyben részesült, még pedig több Gustav-Adolf nőegylet részéről és a sopronmegyei gyermekkertegylet részéről. Az állomás ajándékkönyvében 147 ajándékozónak neve szerepel, a kik terményekkel látták el az intézetet. Mint az előző évben, úgy az idén is néhány felnőtt hajadon több szekér fát gyűjtött a községben, a mely ránk nézve nagyon értékes volt tekintve a fa magas árát. Az Isten áldja meg munkánk jó barátait és szíves támogatóit azért, a mit rajtuk tettek és tartsa meg őket szíves jóindulatukban továbbra is. — Jelentésem végén mindama meg nem érdemlett kegyelemért és irgalomért, a melylyel az Ur ez évben vezetett, el kell mondanom: Uram, dicsérünk, mert jó vagy és mindörökké vagy a te irgalmasságod! Avval a kéréssel pedig: Kérlek Uram tarts meg most, kérlek Uram, adj jó előmenetelt most! akarom az ő nevében munkámat újra kezdeni és folytatni“.

Külföld.

— Oroszországi tanítók. A szabadság nevében a mai tanítók egy tekintélyes része azt kívánja, hogy a vallásoktatás anyaga és ideje lehetőleg megnyirbáltassék és nemsokára majd az iskolából egészen kiküszöböltessék. A hol a jó magot nem vetjük szorgalmasan, vajjon mi fog nőni? A

vallástan helyét elfoglalják a szocialista tanok, s a szocialismus után következik egy más „-ismus“. Ezt bizonyítja az oroszországi tanítóknak részvétele az anarchiában. A livlandi generalisszuperintendens konstatálta, hogy a *lett* és *eszt* néptanítók közül 160 aktív részt vett a revolúcióban. A lettek az iskolás gyerekeknek is adtak anarchista röpiratokat, némelyek megbüntették a gyerekeket, a kik Istent vallották s az egyházi énekek helyett forradalmi dalokat tanítottak. — Különösen említésre méltó, hogy ezen szabadsághősök legtöbbször eltűnt, mihelyt a rend helyreállása után büntetés fenyegette őket. Tanító hijján azért számos iskolát be kellett zárni.

— **Mecklenburgi nemes.** A római egyházban *érdemet* szerez, aki egyházi célokra áldoz, az evang. egyházban csak a *hála* indíthat adományozásra. S bizony a hála — kihaló félben van. Mégis találkoztott nemes ember, a ki látván a mecklenburgi lelkészek egy részének inségét, a melyen az országos kormány eddig segíteni nem képes, (mert az „országgyűlés“-t meg nem tudja nyerni) úgy gondolkozott, hogy hiszen minden egyházi vagydon alapítványokból, adományokból áll; a napkeleti bölcsek vagy királyok pedig ott voltak az elsők között, a kik az Urnak adományt hoztak. Ha most is azon nagyok, a kiknek szive az Urat keresi, tehetségük szerinti adományt hoznak, lényegesen meg van könnyítve a szegény lelkészeknek jobb dotációja és Mecklenburg újabb tanubizonyosságát adta annak, hogy tudja, mivel tartozik a lutheránus egyháznak. — Remélhető, hogy ezen szép szavak nem maradnak eredmény nélkül.

— **Funke Vilmos.** Több mint harminc éven át szolgált a „*Lutherische Gotteskasten*“ ügyét lelkesedéssel és fáradhatatlan kitartással a február 20-án Gehrden-ben (Hannover mellett) meghalt Funke Vilmos. A hannoveri Gotteskasten elnöksége koszorút tett a sírjára ezen felirással: „*Allermeist aber an des Glaubens Genossen*“. Ezen ígék igazságát hirdette ő szóval és tettel. Az „általános luth. Conferencián“ 1879-ben Nürnbergben előadást tartott a Gotteskasten szükségességéről és jogosultságáról. 1880-ban létrejött a Gotteskasten képviselőinek első közös konferenciája, a mely azóta évről-évre tartatik. Ugyancsak azóta jelenik meg ezen egyesületnek organuma „*Der luth. Gotteskasten*“. Funke Vilmos többször beutazta a luth. diasporát, Magyarországon is járt, úgy hogy azt alaposan ismerte. Legutóbbi műve volt, az ausztráliai lutheránusok inségére felhívni az egyházak figyelmét, hogy közös erővel és áldozatkészséggel építsék ott a távolban is a lutheránus Sionnak falait, a mely annál is inkább érdemes erre, mert van ott néhány család-atyja (farmer) a ki évente 400 koronát is fizet egyház és iskoláért.

Az iszlamról a híres Afrika-utazó *Thomson*, aki annakelőtte nagy rokonszenvvel viseltetett az iszlám iránt, következőképpen ítél saját tapasztalata alapján: „A legvallásosabb nép a föld valamennyi népei között, egyuttal a legerkölestelenebb nép, a szó legdurvább értelmében véve. Nincsen felekezet vagy szekta, a melyben a hit olyan felette nagy jelentőséggel bír s oly kevéssé van kétely által megmélyezve mint a marokkói mohammedánusoknál. Nincs nép, amely oly gyakran imádkozna s a mely vallási parancsait oly szigorú lelkiismeretességgel teljesitené. És mégis evvel kapcsolatosan észleljük a legmagasabb fokú hazugságot, rablást, gyilkolást s az állatias meg nem nevezhető aljasságokat, a legszélesebb elterjedtségben. Kezdve a szultántól le az utálatos koldusig, a legtudósabbtól le a nép egyszerű emberéig, a legnagyobb szentség hitében álló marokkói embertől le a hirhedt ellenlábásig, erkölcsileg mindnyájan rothadtak“. Milyen égető a szükség a mohammedánusok közötti misszió fokozott felkarolására!

— **Ausztria.** A cs. kir. főegyháztanács április 1-én közzétett hivatalos kimutatása szerint az osztrák császárság területén az elmúlt 1907. évben ismét 4197 egyén tért át az evangélikus egyházba s ezek közül 3714 a

római katolikus egyházból. 1899 óta, mely évben a „Los von Rom!“ mozgalom megindult, az evangélikus egyház Ausztriában 44.994 áttérttel szaporodott, úgy hogy a 10. év végével valószínűleg betelik az első 50.000. Érdekes, hogy az áttéréseknek csaknem egy negyedrésze, vagyis 11.100 magára Bécs városára esik. — Az evangélikus egyház a császári jubileumot mindenféle szereteti intézmények alkotásával ünnepli. Így a bécsi „Evang. Theologusok Otthonára“ is jubileumi emlékalapot gyűjt, melyre rövid néhány hét alatt máris 91.500 korona jött össze. — Jellemző, hogy míg 1000 születésre a protestáns Dániában 95, Németországban 86, Németalföldön 8 törvénytelen gyermek esik, addig a katolikus Ausztriában átlag 137 törvénytelen jut 1000 születésre s olyan számok mint Karinthiában, Salzburgban, Alsóausztriában és Steierországban (410, 252, 239 és 237⁰/₀₀) ezen a téren sehol a világon nem találhatók.

Egyről-másról.

— **Stanley és Livingstone.** Stanley Henrik, a nagy Afrika-utazó így beszéli el megtérésének történetét: „Afrikába való elutazásom előtt a kereszténység legnagyobb ellenzői közé tartoztam. Nem voltam jobb, mint hazám legmodernebb istentagadója. Egy hirlapi tudósító szívetől, a milyen én voltam, kinek háboruval, népgyűlésekkel, s politikai összejövetelekkel van dolga, minden vallásos indulat és érzület távol áll. De számomra is elérkezett a csendes szemlélődés ideje. Távol a világtól és a világ kedvteléseitől megláttam őt, a nagy Livingstonet, az öreg, egyedül álló férfit s megkérdeztem magamtól: Miért él ez a férfi a földnek ezen részében s mi az, a mi erőt és kitartást ad neki hozzá? „Hagyjatok el mindent s kövessetek engem“ a szentírásnak ezen parancsolatát valósította meg. Nem szavak, de a nagy kutató istenfélelme, szelidsége, buzgalma, szent komolysága térítették meg engem az élő Istenhez“.

Mi a reformáció? Erre a boldog emlékü Hehnhofér a következő választ adta: Odaát áll az egykoron nagy hírnevű Mihály kápolna, benne prédikáltak, énekeltek, imádkoztak. Ekkor jött a francia, félig lerombolta, és végül elárverezte. A vevő szalmát, szénát szállított s végül egy kovács műhelyt is építtetett belé. Ezek hosszú sora után azt a kovácstól megvették a szénát, szalmát s minden idegen dolgot belőle kidobálták, a szószerket, oltárt helyrehozták úgy, hogy most ismét istentiszteletet tartanak benne. Így volt a reformációval is. Luther s társai megnézték az egyházat s látták, hogy beléje az emberi bölcsesség szénáját és szalmáját helyezték el s egy kovács műhelyt is állítottak fel benne, hol a megigazuláshoz szükséges érdemeket kovácsolták. Erre oda mentek s az Isten Igéje alapján mindent kidobáltak, a mi nem tartozott beléje és újolag felállították a szószerket, az oltárt s most újból egyház, de nem új — hanem a régi.

— **Luther mondta.** Jellemző, mennyire szívós, sőt kiirthatatlan némely tévelygés, ha ezerszer is meg lön cáfolva. Még mindig és mindenütt találkozunk egy állítólag Luthertől származó szállóigével. „Wer nicht liebt Wein, Weib und Gesang, der bleibt ein Narr sein lebenlang“. S emellett újolag egy katolikus lelkész, pater Grisar bebizonyította, hogy e szálló ige nem Luthertől, hanem Vosz Henrik János költőtől ered, ki tudvalévóleg kétszáz évvel későbbben élt Luthernél! Hogy a nagy reformátor életvidám férfiú volt, hogy hitvesét s az éneket élete végéig szerette s hogy gyermekerege körében kedvvel muzsikált — az természetesen igaz. De hogy mit tartott a borról, ez kevésbé ismeretes. Az első serfőzöt „pestis germaniae“-nak nevezte. A bort nem ítélte el oly mereven, de többször mondta, hogy „Németország ördöge most és mindenha a boroshordó marad“.

Persely.

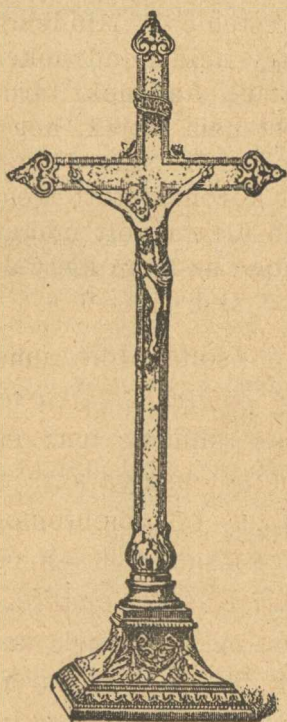
1908. április 21-től május 20-ig a következő adományokat vettük a **Lipcei Misszió** részére: Nagyvázsony missz. offert 1 K 40 f, Haffner V. tolnai esp. pénztáros utján: Kölesd 0-90 K, Bonyhád 41-08 K, Mekényes 2-50 K, Nagyhajmás 2 K.; a nemesdömölki konfirmandusok Nagy Sándor lelkész által 3-50 K. *Összesen 51 K 38 f. Eddigi főösszeg 199 K 17 fillér.*

A nemesszivü adakozóknak hálás köszönetet mondva, lapunk perselyét továbbra is olvasóink s barátaink áldozatkészségébe ajánljuk.

Szerkesztőség.

Üzenetek.

St. R. S. A Harms életrajz elejét megkaptam, de csak a következő számban hozhatom. Jó volna az egészet egyszerre közölni, ha a végét mielőbb megkaphatnám. . **B. P. Nk.** A küldött összeggel előfizetése ez év végeig rendezve van. . **H. V. M.** A küldött összeget fentebb nyugtázom, de a bevett gyakorlat szerint szíveskedjék máskor a püspöki hivatalhoz küldeni. . **N. S. Cd.** Igen szép, hogy a konfirmandusok figyelmét is ráirányítja a pogányok nyomorára s áldozatkészséget gyújt szívükben a misszió iránt. Csak ez uton lesz idővel a hittérítés ügye nálunk is egyházi közügygyé. . **H. K. P.** Köszönöm a szives ajánlatot s a következő számban élek majd vele a *jubileumi emlékalap* érdekében. . **R. K. Pf.** A pogányok megtérítésének nagy és fenséges tanáról szóló missziói predikáció különnyomatát elküldöttem. Bárha nem készült volna hiába. A 30 fillér oly csekély ár érte, hogy bizonyára sokan és szívesen fogják vásárolni.

Pontos és legjobb órák 5 évi jótállás mellett!

Egyházi szent edények,

ugymint: oltári feszületek s gyertyatartók, urvacsorai-kelyhek, keresztelő-kannák, borkancsók, china-ezüst disz-
* * * tárgyak, * * *

arany s ezüst ékszerek evőeszközök, részletfizetésre is.

Javításokra és vidéki megrendelésre különös gondot fordítok. Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

Polgár Kálmán

műorás és ékszerész

Budapesten, VII., Erzsébet-körut 29. sz. alatt.

A protestáns egyházak szállítója.